

NEW YORK TIMES BESTSELERIS NR. 1

KERINTIS PASAKOJIMAS APIE PAPRASTĄ IR SYKIU
YPATINGĄ MOTERS DEIVĖS GYVENIMĄ.

EIMEAR MCBRIDE

KIRKĖ

ROMANAS

MADÉLINE MILLER

baltos lankos

Madeline Miller

Kirkė

romanas

Iš anglų kalbos vertė Eglė Raudonikienė

baltos lankos

Pirmas skyrius

Kai gimiau, žodis, nusakantis tai, kas esu, dar neegzistavo. Mane vadino nimfa, manydami, kad aš tokia pati, kaip mano motina, tetos ir tūkstančiai pusseserių. Mūsų, žemiausių iš žemiausiųjų deivių, magiškosios galios buvo tokios kuklios, kad vargiai laidavo amžiną gyvenimą. Mes kalbėjome su žuvimis, puoselėjome gėles, iš debesų mokėjome ištraukti lietų, iš jūros – druskos rieškes. Pats žodis, *nimfa*, apibrėžė mūsų ateities ilgumas ir platumas. Mat mūsų kalba jis reiškia ne šiaip deivę, bet *nuotaką*.

Mano motina buvo viena iš jų – najadė, šaltinių ir upelių sergėtoja. Tėvui į akį ji krito, kai jis lankėsi josios tėvo, Okeano, rūmuose. Tomis dienomis Helijas ir Okeanas vienas pas kitą puotau-davo itin dažnai. Jie buvo pusbroliai, ir dar lygaus amžiaus, nors taip neatrodė. Tėvas švytėjo it ką tik nulietas iš bronzos, o Okeanas jau gimė traiškanotomis akimis ir su baltutėle barzda iki kelių. Bet abu buvo titanai ir vienas kito draugiją mėgo labiau nei naujųjų Olimpo dievų – pienburnių, net neregėjusių pasaulio kūrimo.

Okeano rūmai, iškalti žemės gelmėse, stubino neregėtu grožiu. Aukšti menių skliautai žibėjo auksu, akmens grindys, šimtmečiais svidintos dieviškų pėdų, tviskėte tviskėjo. Kiekvienoje kertelėje aidėjo tylus Okeano upės – pasaulio gėlų vandenų šaltinio – čiurlenimas; upė buvo tokia tamsi, kad niekas nenutuokė, kaip giliai glūdi jos akmenuotas dugnas. Pakrantėse siūravo žolė ir pilkšvos aksominės gėlės, o po jas laigė nesuskaitoma daugybė

Okeano vaikų – najadžių ir nimfų, upių ir šaltinių dievų. Liauni kaip ūdros, klegantys juoku, prieblandoje švytinčiais veidais, jie leido iš rankų į rankas auksines taures ir ėjo grumtynių, žaisdami meilės žaidimus. O pačiame viduryje, lyg gražiausia iš gražiausių jų lelijų, spindėjo mano motina.

Jos kaštoniniai plaukai krito žėrinčiomis garbanomis, lyg nušviestomis iš vidaus. Ji turėjo pajusti mano tėvo žvilgsnį, karštą it laužo liepsnos gūsis. Taip ir regiu, kaip ji pasitvarko suknelę, kad klostės kone slystų nuo pečių. Matau, kaip, nutaisiusi ugnin-gą žvilgsnį, panardina pirštus į vandenį. Vienas iš tūkstančio josios vylių, kuriuos naudojant ją mačiau tūkstančius kartų. Tėvą jie visada veikdavo. Mat jo įsitikinimu, pasaulis buvo sukurtas jam tenkinti.

– Kas ji? – paklausė jis Okeano.

Okeaną mano tėvas jau buvo aprūpinęs gausybe vaikaičių auksinėmis akimis, tačiau jam vis nebuvo gana.

– Mano duktė Perseidė. Nori – imk.

Kitą dieną mano tėvas ją susirado prie josios šaltinio, aukštutinėse valdose. Čia raibo akys: pievoje sviro pilnaviduriai narcizai, švelnų šešėlių metė ažuolo šakelių pynės. Nei dumblo, nei gleivėtų varlių, vien tik balti, apskriti akmenys ir žolė. Net mano tėvui, kuriam nimfų meno vingrybės nėmaž nerūpėjo, užgniaužė kvapą.

Motina žinojo, kad jis pasirodys. Nors atrodė gležna, gudrumo nestokojo, o ir protą turėjo aštrų lyg unguorio dantys. Ji suvokė, kuo grįstas kelias į valdžią tokiai kaip ji ir kad nei meilės guoliai upės pakrantėse, nei pavainikiai ten nenuves. Todėl kai tėvas, visas tviskantis šlovės spinduliais, pastojo jai kelią, ji tik nusišaipė:

– Kad tau atsiduočiau? Kas man iš to?

Tėvas, be abejo, galėjo pasiimti, ką panorėjęs. Bet jis, Helijas, juk didžiavosi tuo, kad į jo lovą visos – tiek vergės, tiek

deivės – veržėsi pačios. Tai liudijo ir jam gausiai rūkstantys alto-riai, ir aukos, atnašaujamos didžiapiilvių motinų ir laimingų pavainikių.

– Arba vedybos, – pareiškė jam mano motina, – arba nieko. O jeigu mane vesi, įsidėk į galvą: kad ir kiek sugulovių turėtum, nė vienos neįsileisi namo, nes tavo menėse karaliausiu tik aš.

Sąlygos, suvaržymai. Tai tėvui buvo naujiena, o dievams už jas nebuvo nieko įdomiau.

– Sutarta, – atsakė jis ir sandorį patvirtino jai įteikdamas savo paties suvertą rečiausio gintaro vėrinį. Vėliau, kai gimiau aš, padovanojo jai antrą, o paskui dar po vieną už visą trejetą mano brolių ir seserų. Nežinau, ką motina brangino labiau – pačių karolių švytėjimą ar savo seserų pavydą, kai jais pasipuošdavo. Spėju, būtų juos rinkusi visą amžinybę, kol būtų apaugę jai kaklą lyg jaučio jungas, jeigu nebūtų įsikišę aukštieji dievai. Mat per tą laiką jiems pagaliau išaiškėjo, ko vertas mūsų ketvertas. Jie pareiškė, kad motina galinti toliau gimdyti vaikus, tačiau ne nuo Helijo. Bet kiti vyrai juk nedalijo gintaro vėrinių. Tai buvo vienintelis kartas, kai mačiau savo motiną verkiant.

Kai aš gimiau, viena mano teta – jų vardais jūsų nevarginsiu, nes tetų mano pasakojime apstu, – mane nuprausė ir suvystė. Kita padėjo motinai: parausvino jai lūpas, dramblio kaulo šukomis iššukavo plaukus. Trečioji nuėjo prie durų įleisti tėvo.

– Mergaitė, – pranešė jam motina, suraukusi nosį.

Bet tėvas dukteris vertino, mat jos augo meilau būdo ir švytėjo auksu tarsi tyras alyvuogių aliejus. Tiek žmonės, tiek dievai dosniai mokėjo už galimybę susilaukti jo kraujo palikuonių, todėl buvo kalbama, kad tėvo turtai pranoksta net paties dievų karaliaus lobius. Jis pridėjo ranką man prie kaktos ir palaimino.

– Mes ją puikiai ištekinsim, – tarė.

– Už ko? – parūpo motinai. Jai reikėjo paguodos, kad būsiu iškeista į ką nors vertingesnio.

Tėvas mąstė, tarp pirštų sukiodamas mano plaukų sruogas, tyrinėdamas mano akis ir braukdamas per skruostų linkį.

– Manyčiau, už princo.

– Princo? – pašiurpo motina. – Tikiuosi, neturi omeny mirtingojo?

Jos veidas net persikreipė iš pasidygėjimo. Kartą, dar būdama vaikas, paklausiau, kaip atrodo mirtingieji. Į tai tėvas atsakė: „Gali manyti, kad jie panašūs į mus, bet tik tiek, kiek kirmėlė panaši į banginį.“

Motina išdėstė paprasčiau: „Kaip šlykštūs pūvančios mėsos maišai.“

– Pamatysi, ji ištekės už Dzeuso sūnaus, – nenusileido motina. Akyse ji jau regėjo Olimpo puotas ir save, sėdinčią karalienės Heros dešinėje.

– Ne. Jos plaukai dryžuoti it lūšies. Ir tas smakras. Pernelyg atsikišęs ir jos anaip tol nepuošia.

Motina nebesiginčijo. Jos nebuvo aplenkę gandai, kaip žaibiškai Helijas puldavo rūstauti, kai jam kas nors prieštaraudavo. *Kad ir kaip jis žibėtų auksu, neužmiršk jo ugnies.*

Ji atsistojo. Pilvo kaip nebūta, liemuo susitraukęs, skruostai sveiki ir rausvi it mergelės. Mūsų padermė visada atsigauna greitai, tačiau jai tai sekėsi geriausiai – ne veltui buvo viena iš Okeano dukterų, kurios vaikus iššaudavo kaip stirnos.

– Eikš, – sučiulbo ji. – Pasidarykime geresnį.

Aš augau žaibiškai. Mano kūdikystė truko vos kelias valandas, iš karto po to pradėjau vaikščioti. Teta, tikėdamasi įsiteikti mano motinai, pasiliko ir praminė mane *Vanage* – Kirke, dėl geltonų

akių ir keisto laibo balselio man verkiant. Galiausiai suvokusi, kad jos paslaugas mano motina pastebi ne daugiau nei žemę po kojomis, teta pasišalino.

– Mama, – pasakiau, – teta išėjo.

Motina neatsakė. Tėvas jau rengėsi sėsti į savo žerintį padangių vežimą, o ji pynėsi į plaukus gėles ir taisėsi slaptais vandenų takais keliauti pas savo seseris prie žydinčių upės krantų. Galėjau eiti drauge, bet tuomet būčiau turėjusi kiaurą dieną sėdėti tetoms prie kojų ir klausytis jų paskalų apie dalykus, kurie manęs nedomino ir kurių nesupratau. Tad aš pasilikau.

Tėvo menėse buvo tamsu ir tylu. Jo rūmai, kaip ir kaimyno Okeano, dunksojo žemės gelmėse, o jų sienos buvo iš nugludinto obsidiano. Kodėl gi ne? Jos galėjo būti kokios tik nori: raudono kaip kraujas egiptietiško marmuro ar išpuoštos arabišku balzaminu kėniu – tėvui būtų užtekę pirštu spragtelėti. Bet jam patiko, kaip obsidianas atspindi jo paties šviesą, kaip liepsna bėga glotniu sienų paviršiumi jam einant pro šalį. Žinoma, tėvui buvo nė motais, kad jam išvykus rūmuose stodavo visiška tamsa. Jis tiesiog nepajėgė įsivaizduoti pasaulio be savęs.

Tomis valandėlėmis galėdavau veikti bet ką: čiupti deglą ir bėgti lenktyniaudama su tamsiais liepsnos atspindžiais. Atsigulti ant glotniai suplūktų grindų ir pirštais rakinėti skylutes jų paviršiuje. Čia nebuvo nei lervų, nei kirminų, bet man jų tuomet ir netrūko. Be mūsų pačių, tose menėse nebuvo nė gyvos dvasios.

Vakarais, tėvui grįžtant namo, grindys virpėdavo tarsi arklio šonai, ir mano išgremžtos duobutės užsitraukdavo. Po akimirkos išnirdavo ir motina, kvepianti gėlėmis. Ji puldavo jo pasitikti, o jis leisdavo jai pakibti ant kaklo, priimdavo vyną ir žingsniuodavo į savo aukštąjį sidabrinį krėslą. Aš neatsilikdavau nė per žingsnį. *Sveikas sugrįžęs, tėve, sveikas sugrįžęs.*

Tada jis gurkšnodavo vyną ir žaisdavo šaškėmis. Niekam nebuvo leidžiama žaisti su juo. Perkeldavo akmeninę figūrėlę, apskudavo lentą ir keldavo kitą. Motinos balsas tuomet tapdavo saldus kaip medus. „Ar neateisi pas mane į lovą, mano meile?“ Ji lėtai sukiodavosi jam prieš akis, demonstruodama savo gundan-
tį kūną tarsi kepsnys ant iešmo. Dažniausiai tuomet jis mesdavo žaidimą, bet pasitaikydavo, kad ne, ir tokias akimirkas aš dievi-
nau labiausiai, nes tada motina išūždavo iš kambario ir garsiai užtrenkdavo miramedžio duris.

Prie mano tėvo kojų visas pasaulis buvo iš aukso. Šviesa krito iš visų pusių: nuo jo geltonos odos, nuo žėrinčių akių, nuo bronzinių jo plaukų atšvaitų. Jis pats buvo karštas it krosnis, ir aš prisispausdavau taip arti, kiek tik jis leisdavo, it koks driežas vidudienio saulėkaitoje. Teta buvo sakiusi, kad kai kurie žemesnie-
ji dievai negalėdavo į jį pakelti akių, tačiau aš juk buvau jo kūno ir kraujo, tad žvelgdavau jam į veidą taip ilgai, kad, net nusukus žvilgsnį į šalį, šis likdavo įsispaudęs mano regėjime, švytėdavo ant grindų, tviskančių sienų ir inkrustuotų stalų, net man ant odos.

– Kas nutiktų, – paklausiau kartą, – jeigu tave visa tavo di-
dybe išvystų koks nors mirtingasis?

– Jis akimirksniu virstų pelenų krūva.

– O jeigu mirtingasis pamatytų mane?

Tėvas šyptelėjo. Išgirdau jau pažįstamą stumiamos šaškės garsą, marmuro čiūžtelėjimą per medį.

– Tuomet jis būtų laimės kūdikis.

– Aš jo nesudeginčiau?

– Aišku, kad ne, – atsakė tėvas.

– Bet mano akys visai kaip tavo.

– Ne, – tarė jis. – Žiūrėk. – Jis nukreipė žvilgsnį į rąstiga-
lius greta židinio. Tie paraudo, o tada užsiliepsnojo ir pelenais

nupleveno ant grindų. – Ir tai pati menkiausia iš mano galių. Ar įstengi padaryti bent tiek?

Aš kiaurą naktį spygsojau į tuos rąstigalius. Veltui.

Tada gimė mano sesuo, o netrukus ir brolis. Tiksliai nežinau, po kiek laiko. Dievų dienos garma kaip krioklio vanduo, o aš dar nebuvau perpratusi mirtingųjų būdo jas skaičiuoti. Geriau pagalvojus, tėvas galėjo mus to pamokyti, nes juk geriausiai žino kiekvieną saulėtekį. Tačiau net jis mano brolių su seseria vadino dvyniais. Ir tai nenuostabu, nes, vos mano broliui gimus, jie vienas su kitu susivijo lyg du kiauniukai. Tėvas juodu palaimino viena ranka.

– Tu, – tarė jis mano skaistaveidei seseriai, – ištekėsi už amžinojo Dzeuso sūnaus.

Jis kalbėjo savo pranašiškuoju balsu – tuo, kuriuo skelbdavo neišvengiamus ateities įvykius. Tai išgirdusi motina nušvito ir puolė svajoti, kuo vilkės eidama į Dzeuso puotas.

– O tu, – tarė jis mano broliui paprastu balsu, skambiu ir aiškiu tarsi vasaros rytas, – kaip kiekvienas sūnus, darysi garbę savo motinai.

Mano motinai šie žodžiai paglostė širdį ir ji tai priėmė kaip leidimą išrinkti jam vardą. Sūnų ji pavadino Persiu, savo garbei.

Ši porelė buvo gudri ir netruko susigaudyti, kas yra kas. Sukišę nosis po savo švelniomis letenėlėmis, jie dažnai šnairuodavo mano pusėn. *Jos akys geltonos kaip siusalas. Balsas šaižus kaip pelėdos. Vardas tai Vanagė, nors bjauri kaip ožka.*

Tai buvo pirmieji bandymai man įgelti, vis dar buki, tačiau diena iš dienos jie aštrėjo. Išmokau jų išsilenkti, ir netrukus jiedu atrado įdomesnių užsiėmimų tarp naujai gimusių najadžių ir upių dievų Okeano menėse. Kai motina lankydavosi pas seseris, jiedu skusdavo drauge ir ten sukūrė savo karaliją, kurioje

nuolankieji mūsų pusbroliai ir pusseserės į juos žvelgė apspangę tarsį aukšlės priešais lydekos nasrus. Jie išgalvodavo šimtus žiauriausių žaidimų. „Prieik, Melija, – būdavo, palieps jie. – Olimpe dabar visi plaukus kerpa trumpai, iki kaklo. Kaip susirasi vyrą, jeigu neleisi mums jų patrumpinti?“ O Melijai išvydus save nupėšiotą kaip ežį ir pratrūkus ašaromis, nuo jų kvatojimo, būdavo, aidės visi požemiai.

Aš į jų reikalus nesikišau. Labiau mėgau savo tėvo menių ramybę ir branginau kiekvieną minutę, praleistą prie jo kojų. Vieną dieną, veikiausiai kaip atlygį, jis man pasiūlė važiuoti kartu apžiūrėti savo šventų karvių bandos. Tai buvo neregėta garbė, nes tai reiškė, jog skriesiu žėrinčiu tėvo vežimu ir pamatysiu gyvulius, kurių jam pavydėjo visi dievai, – penkiasdešimt sniego baltumo karvaičių, kurios jam džiugino akį kasdien sukant ratą virš žemės. Persisvėrusi per brangakmeniais išdabintą vežimo šoną, nustėrusi žvelgiau į apačioje slenkančią žemę: sodrią miškų žalumą, dantytus kalnus ir akimis neaprėpiamą vandenyno mėlį. Žvalgiausi, bene pamatysiu ir kokį mirtingąjį, bet buvome per aukštai, kad juos įžiūrėčiau.

Banda ganėsi žolėtoje Trinakijos saloje, prižiūrima dviejų mano įseserių. Mums atvykus, jos iškart krykšdamos puolė mano tėvui ant kaklo. Iš visų tėvo vaikų šios dvi išsiskyrė ypatingu grožiu, jų oda ir plaukai švytėjo it lydytas auksas. Lampetija ir Faetusė. *Spindinčioji* ir *Švytinčioji*.

– Ką čia atsivežei?

– Ji bus viena iš Perseidės vaikų, – žiūrėk, kokios akys.

– Na taip! – Lampetija, jei gerai pamenu, perbraukė man per plaukus. – Vaikeli, dėl akių nesijaudink. Gryni niekai. Tavo motina tikra gražuolė, bet ji visada buvo bejėgė.

– Mano akys kaip jūsų, – atšoviau.

– Kaip miela! Ne, brangioji, mūsiškės žėri kaip ugnis, o mūsų plaukai švyti lyg saulės takas.

– Gerai darai, kad savuosius pini į kasą, – tarė Faetusė. – Rudi dryžiai mažiau krinta į akį. Gaila, kad panašiai negali nuslėpti savo balso.

– Nebent ji nustotų kalbėti. Tai būtų išeitis, ar ne taip, sese?

– Tai aišku. – Abi nusikvatojo. – Eime apžiūrėti karvių?

Aš dar akyse nebuvau regėjusi karvės, net ir pačios paprasčiausios, bet tai neturėjo reikšmės: tie gyvūnai atrodė taip stublinamai, kad nereikėjo jų su kuo nors lyginti. Kailis tyras it lelijų žiedlapiai, akys romios, su ilgomis blakstienomis. Ragai paauksuoti – tai seserų darbas, – o kai jos lenkėsi rupšnoti žolės, sprandai išsiritė it šokėjų. Saulėlydžio šviesoje jų nugaros švytėjo lyg šilkas.

– Ak! – atsidusau. – Ar galiu vieną paglostyti?

– Ne, – nukirto tėvas.

– Nori išgirsti jų vardus? Čia Baltaveidė, čia Šviesiaakė, ana ten – Meilutė. Ten Pupyte, o ta Gražuolė, ta Auksaragė, ana Spindulėlis. Toji – Meilutė, ten...

– Meilutę jau minėjai, – tariau. – Sakei, kad Meilutė štai toji. Parodžiau į kitą karvę, ramiai gromuliuojančią žolę.

Seserys susižvalgė, tada sutartinai įsmeigė auksines akis į tėvą. Bet šis užsisklendęs savo didybėje tik svajingai vypsojo į karves.

– Tu klysti, – atsikirto jos. – Meilutė yra ta, kurią ką tik parodėme. O toji yra Žvaigždė, šita – Žibė, o ten...

Staiga tėvas nubudo:

– O kas čia? Gražuolė turi šašą?

Seserys viena per kitą puolė aikčioti:

– Koks šašas? Oi, negali būti! Gražuole, nenaudėle, kas tau šovė į galvą taip susižeisti! Nedorėle, tau juk skauda!

Pasilenkiau artyn pasižiūrėti. Šašiukas buvo visai menkutis, mažesnis už mano mažylio nagą, bet tėvas perpyko.

– Iki rytojaus kad jo nė žymės neliktų.

Seserys kinkavo galvas: „Žinoma, žinoma. Mes labai atsi-prašome.“

Tada mudu vėl įlipome į vežimą ir tėvas pakėlė sidabruotas vadeles. Seserys paskutinį sykį pakštelėjo jam į rankas, žirgai šoktelėjo aukštyn ir nulakino mus per dangų. Pro blėstančią šviesą nosis jau kaišiojo pirmieji žvaigždynai.

Prisiminiau, kaip tėvas kadaisė pasakojo apie žemėje gyvenančius vyrus, vadinamus astronomais, kurių darbas esą kasdien sekti jo pakilimą ir nusileidimą. Neva jie labai gerbiami tarp mirtingųjų, samdomi patarėjais karalių dvaruose, bet kartais mano tėvas ima ir vienur ar kitur užsibūva, taip niekais paversdamas visus jų skaičiavimus. Tada astronomus esą atvelka pas karalių ir nubaudžia mirties bausme kaip apsišaukėlius. Tai pasakodamas tėvas šypsojosi. Taip jiems ir reikia, sakė jis. Saulės dievas Helijas – pats sau ponas, ir niekas tenebando spėlioti jo planų.

– Tėve, – paklausiau jo tądien, – ar jau vėluojame tiek, kad astronomai netektų galvų?

– Taip, – atsakė jis, kresteldamas vadeles. Žirgai metėsi pirmyn ir pasaulis po mumis susiliejo, jūros pakraščiai ėmė niauktis nakties šešėliais. Aš nebežiūrėjau. Krūtinę man gniaužė keistas jausmas, tarsi ją kas būtų gręžę lyg šlapią drobę. Galvojau apie astronomus. Įsivaizdavau juos, susirietusius it kirminus, drebančius, kniūbsčius. „Pasigailėkite, – meldžia jie parpuolę ant kaulėtų kelių, – tai ne mūsų kaltė – pati saulė kažkur užtruko.“

„Saulė niekada nevėluoja, – drebia jiems karaliai nuo savo sostų. – Taip sakyti yra šventvagystė ir už tai turite mirti!“ Tada – šmaukšt, žybteli kirviai ir nelaimėliai krenta padalyti pusiau.

– Tėve, – tariau, – man negera.

– Išalkai, – atsakė jis. – Jau kadai metas vakarieniauti. Tavo seserys mus begėdiškai sugaišino.

Per vakarienę sočiai privalgiau, bet tas jausmas nedingo. Tikriausiai tai buvo matyti iš mano veido, nes Persis su Pasifaje ėmė prunkščioti nuo savo kanapos.

– Gal prarijai varlę?

– Ne, – burbtelėjau.

Tada jie ėmė alpti juokais, graibstydami vienas kitam už rankovių tarsi gyvatės, blizginančios žvynus. Sesuo paklausė:

– Na, ir kaip tau auksinės mūsų tėvo telyčaitės?

– Nuostabios.

Persis nusikvatojo.

– Ji nenutuokia! Ar esi mačius didesnę kvailę už ją?

– Niekada, – atsakė sesuo.

Man vertėjo tai nuleisti negirdom, bet buvau išsiblaškiusi, o akyse vis stovėjo tie pusiau perkirsti kūnai, tįsantys ant grindų.

– Ko nenutuokiu?

Sesuo nutaisė žavingą kiaunės veidelį.

– Kad tėvas jas dulkina, neišmanėle! Taip plečia bandą. Pasivertęs jaučiu, užtaiso joms veršiukų, o pasenusias išverda. Todėl visi galvoja, kad jos nemirtingos.

– Paistalai!

Jiedu iškrito iš padų, badydami pirštais į mano išraudusius skruostus. Triukšmas patraukė motinos dėmesį. Ji dievino tų dviejų išdaigas.

– Mes pasakojom Kirkei apie karves, – pranešė jai brolis. – Ji nieko nenutuokė.

Motinos juokas, skambus it sidabrinio upelio teškenimas.

– Mūsų kvailelė Kirkė.

Taip anuomet bėgo mano dienos. Mielai pasakyčiau, kad visą tą laiką svajojau ištrūkti, bet turiu pripažinti, kad iš tiesų tik plaukiau pasroviui, manydama, kad be šių karčių patirčių gyvenimas neturi ko duoti ir taip bus iki dienų pabaigos.